

“Vroeger vond ik dat we onze kinderen over-beschermden. Nu ben ik daar niet meer zo zeker van”

Door Philippe Noens

17 jan 2024

Gezinswetenschapper Philippe Noens ging onlangs met zijn vierjarig zoontje naar een toneelvoorstelling die nogal ‘binnenkwam’. Wat hem meteen aan het denken zette: moeten we onze kinderen zoveel mogelijk beschermen tegen de harde buitenwereld? Of worden ze daar net sterker van?

Wie is Philippe Noens?

- Docent opleiding Gezinswetenschappen
- Onderzoeker Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Hogeschool Odisee)
- Auteur van het boek ‘[Mogen we nog wel straffen?](#)’
- Schrijft opiniestukken voor onder andere Knack, De Standaard, De Morgen, Humo

Over kinderen en de harde buitenwereld

Onlangs ben ik met mijn vierjarig zoontje naar een toneelvoorstelling van Pinokkio geweest. Als een verzameling Matroesjka-poppetjes werd het verhaal van Pinokkio vakkundig in elkaar gestapeld. We keken namelijk naar een vader die in een kapotgebombardeerd huis de foto van zijn overleden zoontje koesterde, en elke avond het verhaal van Pinokkio tegen de foto vertelde. De vader was niet alleen de verteller van dienst, maar beeldde ook meteen alle personages uit. Het publiek werd zo ‘in’ en ‘uit’ het verhaal van Pinokkio getrokken – op een heel natuurlijke, fantasievolle maar toch niet zo evidente manier.

Toen de lichten opnieuw aangingen, keek ik in de waterachtige oogjes van mijn zoon. En hij in die van mij. We zeiden niet zoveel op de terugweg. Dat moest ook niet

Maar op het einde van het verhaal leefden de personages nu eens niet ‘nog lang en gelukkig’. De oorlog die het huis had kapot gemaakt was nog steeds bezig, het huis zélf was nog steeds kapot, de vader was nog steeds alleen, pratend tegen een foto, zonder zijn échte zoon bij hem te hebben.

Toch was het verhaal mooi, het ontroerde. En toen de lichten opnieuw aangingen, keek ik in de waterachtige oogjes van mijn zoon. En hij in die van mij. We zeiden niet zoveel op de terugweg. Dat moest ook niet. Soms merk je als ouder dat je geen woorden nodig hebt. Dat niet alles hoeft uitgesproken en besproken te worden. Dat kinderen meer begrijpen, minstens aanvoelen, dan we als ouders denken. Dat we kinderen in zekere zin ‘minachten’ – minder achten tot wat ze in staat zijn.

Ik weet natuurlijk niet wat het langetermijneffect van de toneelvoorstelling op mijn vierjarige zoon zal zijn. Of hij zich nu meer vragen stelt over 'de oorlog' in de wereld. Over kinderen die sterven, en huizen die worden gebombardeerd. Maar ik hoop wel dat er iets blijft hangen. Ik ben de toneelspeler dankbaar dat hij heeft gekozen voor de oerversie van het sprookje door Carlo Collodi, en niet de zoete Disney-variant van Pinokkio.

In het Disneyverhaal van Pinokkio wordt de boodschap er namelijk flink ingepompt: eerlijk zijn is ontzettend belangrijk. Lieg je, dan groeit je neus. Echte flinke jongens zijn eerlijk en halen geen streken uit. In de oorspronkelijke versie is Pinokkio wat geniepiger. Pinokkio is uit op kattenkwaad en wordt daar keer op keer voor gestraft. Hij wordt bestolen, opgesloten, achtergelaten. Maar steeds krabbelt hij weer recht, een stukje wijzer. Weer een beetje bijgeleerd over hoe de wereld in elkaar steekt.

Misschien draait opvoeden net wél om veel geborgenheid en bescherming bieden. Maar ook om je kind op zijn tanden te leren bijten, want het leven werkt niet altijd mee

Moeten ouders hun kinderen zoveel mogelijk beschermen, of worden kinderen net sterk door de (soms moeilijke) omstandigheden? Vroeger dacht ik dat we onze kinderen makkelijk over-beschermden, en dat kinderen een stuk veerkrachtiger zijn dan we denken. Dat we onze kinderen een plezier doen om hen af en toe 'in hun ongeluk te laten lopen'. Want daar leren ze immers veel van, zoals Pinokkio bewijst.

Maar nu ben ik daar niet langer zo zeker van. Misschien schuilt de kracht van opvoeding net wel in de ouder die – net als de verteller uit de toneelvoorstelling – veel warmte en genegenheid voor zijn kind toont. En naast geborgenheid bieden we dan als ouders het best bescherming. Zodat onze kinderen niet, als Pinokkio, op een zijpaadje terecht komen. Maar door hun ouders letterlijk en figuurlijk 'op weg geholpen worden'.

Maar opvoeden gaat natuurlijk ook om kinderen te laten volhouden. Om hen te motiveren om op hun tanden te bijten, want het leven werkt niet altijd mee. Lukt het niet op school? We proberen het morgen nog een keertje.

Opvoeden, kortom, is een gezonde mix van liefde tonen, steun geven en grenzen stellen. Een mix die we als ouders kunnen waarmaken omdat we zelf ouder, meer ervaren, en vaak slimmer en geduldiger dan onze kinderen zijn. Het geleefde leven is het voordeel dat elke ouder heeft. Het voordeel bij uitstek dat we moeten uitspelen.

Het zijn dus misschien niet in de eerste plaats onze kinderen die we sterk moeten maken, of die sterk moeten zijn. Kinderen krijgen vertrouwen in de wereld vanuit het vertrouwen in hun ouders. Om precies die reden moeten ouders sterk zijn. Want sterke (sch)ouders dragen hun kinderen ver(der).